

1. 6. 2011

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Vypořádání SJM a přípustnost exekuce

Dne 30. 03. 2011 vydal Nejvyšší soud ČR pod sp. zn. 20 Cdo 2610/2009 rozsudek ve věci dovolání žalobkyně P. K. (dále jen „žalobkyně“) proti žalovanému Ing. O. F. (dále jen „žalovaný“) týkající se vyloučení věci z exekuce, ve kterém dovolání žalobkyně proti rozhodnutí soudu druhé instance zamítl.

Skutkový stav pro toto rozhodnutí spočíval ve zjištění soudu prvního stupně, kdy mezi žalobkyní a jejím manželem došlo notářským zápisem ze dne 21. 11. 2000 k uzavření platné smlouvy o zúžení zákonného rozsahu společného jmění manželů (dále jen „SJM“) (dále jen „smlouva“). Touto smlouvou přešel mj. movitý a nemovitý majetek nabytý manželi za trvání manželství do výlučného vlastnictví žalobkyně. Právní účinky tohoto převodu nastaly u movitých věci dnem podpisu této smlouvy, u nemovitostí dnem zápisu do katastru nemovitostí, tj. dnem 06. 12. 2000. Dále bylo zjištěno, že usnesením Okresního soudu v Třebíči ze dne 15. 10. 2002 byla na základě platebního rozkazu Krajského soudu v Brně vykonatelného dne 16. 08. 2002 nařízena exekuce proti manželu žalobkyně k vymožení pohledávky žalovaného, přičemž tato pohledávka, splatná v roce 2009, vznikla za doby manželství žalobkyně a jejího manžela, a to v souvislosti s jeho podnikáním. Dalším podkladem pro rozhodnutí je skutečnost, že manželství žalobkyně a jejího manžela bylo podle § 24a zákona o rodině rozvedeno rozsudkem Okresního soudu v Třebíči, pravomocného dne 27. 12. 2002, kdy soud vycházel z toho, že manželé na základě smlouvy vypořádali své majetkové poměry i po dobu po rozvodu, a tudíž nepovažoval za nutné provést vypořádání majetku.

Právní otázka v této věci řešená spočívá v nalezení odpovědi na otázku, zda výše uvedená smlouva může být v jejím znění považována kromě jiného i za vypořádání SJM pro dobu po rozvodu a přípustnost provedení exekuce v konotaci s touto odpovědí.

Pro nalezení odpovědi na tuto otázku vzal dovolací soud v potaz zejména níže uvedená ustanovení občanského zákoníku a exekučního řádu.

Podle § 143a odst. 1 občanského zákoníku mohou manželé smlouvou uzavřenou formou notářského zápisu rozšířit nebo zúžit stanovený rozsah SJM. Takto mohou manželé změnit rozsah majetku a závazků nabytých či vzniklých v budoucnosti, ale i majetku a závazků, které již tvoří jejich společné jmění. Předmětem této smlouvy mohou být i jednotlivé majetkové hodnoty a závazky. Jestliže je předmětem smlouvy nemovitost, která již náleží do SJM nebo do výlučného majetku jednoho z nich, nabývá smlouva účinnosti vkladem do katastru nemovitostí.

Podle § 42 odst. 1 exekučního řádu lze exekuci na majetek patřící do SJM provést také tehdy, jde-li o

vymáhání závazku, který vznikl za trvání manželství jen jednomu z manželů. Za majetek patřící do společného jmění povinného a jeho manžela se pro účely nařízení exekuce považuje také majetek, který netvoří součást SJM jen proto, že byl smlouvou zúžen zákonem stanovený rozsah společného jmění manželů nebo že byl smlouvou vyhrazen vznik společného jmění ke dni zániku manželství. Podle § 42 odst. 2 exekučního řádu se při provádění exekuce také nepřihlíží ke smlouvě, kterou byl zúžen zákonem stanovený rozsah SJM o majetek, který patřil do společného jmění v době vzniku vymáhané pohledávky. Totéž platí, byl-li smlouvou rozšířen zákonem stanovený rozsah SJM o majetek povinného, který nepatřil do společného jmění v době vzniku vymáhané pohledávky.

Nejvyšší soud dospěl v souladu se svými předchozími rozhodnutími (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 03. 2002, sp. zn. 22 Cdo 1476/2000) k názoru, že i v případě zúžení SJM dle § 143a odst. 1 občanského zákoníku, a to až na věci tvořící obvyklé vybavení společné domácnosti, dochází k zániku SJM k těm věcem, které toto obvyklé vybavení tvoří. Takto vyloučené věci podléhají dle § 149 odst. 4 občanského zákoníku vypořádání stejně jako v případě zániku SJM zánikem manželství. Pro toto vypořádání pak platí pravidla a domněnky stanovené občanským právem, kdy k vypořádání může dojít dohodou, rozhodnutím soudu na návrh některého z manželů, případně uplatněním nevyvratitelné domněnky obsažené v § 150 odst. 4 (nedojde-li k vypořádání SJM dohodou nebo není podán návrh na jeho vypořádání rozhodnutím soudu do 3 let od zániku SJM, je SJM automaticky vypořádáno zákonem stanoveným způsobem).

Manželství mezi žalobkyní a jejím manželem bylo pravomocně rozvedeno, čímž jejich SJM zaniklo, nicméně nebylo ke dni rozvodu vypořádáno. Věci, které byly ze SJM vyloučeny na základě smlouvy, byly touto smlouvou rovněž v souladu se zákonem vypořádány, a to výše uvedeným způsobem. Problém spočívá ve zbývajícím rozsahu SJM, tedy ve věcech tvořících obvyklé vybavení společné domácnosti. Vzhledem k tomu, že toto zbývajících SJM nebylo manželi dohodou ani rozhodnutím soudu vypořádáno, došlo k jeho zániku až uplatněním výše zmíněné zákonné domněnky obsažené v § 150 odst. 4 občanského zákoníku.

Pro otázku přípustnosti exekuce jsou podstatné dva závěry Nejvyššího soudu. Dle prvního lze k vydobytí závazku, který vznikl za trvání manželství jen jednomu z manželů, nařídit výkon rozhodnutí i na majetek patřící do zaniklého společného jmění, které v době zahájení řízení o výkon nebylo vypořádáno (srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR, uveřejněné ve Sbírce rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ČR pod č. 74/2004). Druhý zastává názor, že pokud jde o ustanovení § 262a odst. 1 občanského soudního řádu (kdy toto ustanovení je obsahově shodné s ustanovením § 42 odst. 1 exekučního řádu – pozn. autora), použije se toto ustanovení i při nařízení výkonu rozhodnutí postihujícího majetek ze zaniklého (nejen tedy pouze zúženého) SJM, avšak pouze tehdy, jestliže po zániku SJM nedošlo k jeho vypořádání, a to jakýmkoliv zákonem stanoveným způsobem.

Jelikož byl v předmětné věci vydán exekuční příkaz dne 20.02.2003, tedy sice již po zániku SJM, nicméně ještě před jeho vypořádáním, je možné nemovitosti a další majetek žalobkyně, který nabyla na základě smlouvy, postihnout v exekučním řízení proti jejímu bývalému manželovi dle § 42 odst. 1 exekučního řádu v souvislosti s výše uvedeným.

Přestože toto rozhodnutí Nejvyššího soudu ve své podstatě nepřináší žádný nový názor do předmětné problematiky, zpřesňuje Nejvyšší soud svá stanoviska ohledně vypořádání SJM v případě jeho zúžení. V kontextu toho, že toto rozhodnutí bylo označeno jako „áčkové“, lze usuzovat, že Nejvyšší soud vnímá nejasnosti ohledně aplikace příslušných ustanovení v této otázce.

Rovněž prověřitelský výklad výše zmíněných ustanovení v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu nemusí být laickou veřejností pozitivně přijímán, nicméně je dle mého názoru plně v souladu s principy, na kterých vykonávání práva spočívá, zejména princip ochrany věřitele a jeho pohledávek vůči neplnícím dlužníkům.

Z výše uvedeného je zřejmé, že případná exekuce může na nic netušícího manžela za splnění několika podmínek dopadnout i několik let po rozvodu manželství. Nejlepší prevencí proti případným komplikacím tak dle mého názoru stále zůstává plná informovanost mezi manželi a v souvislosti se současnou nabídkou různých lehce získatelných spotřebitelských úvěrů i finanční gramotnost a obezřetnost obecně napříč společností.

Martin Netík

[Schaffer & Partner Legal, s.r.o., advokátní kancelář](#)

Gallery Myšák
Vodičkova 710/31
110 00 Praha 1

Tel.: + 420 221 506 300

Fax: + 420 221 506 301

e-mail: info@schaffer-partner.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)